

ОЦІНКА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ІНЦІАТОРА ФІНАНСОВОЇ ОПЕРАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

УДК 336.71.078.3

**Олександр Куришко,
асистент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку
України
м. Суми**

Розширення способів здійснення фінансових операцій та географії економічної діяльності зумовлює необхідність корегування підходів до побудови системи фінансового моніторингу. Рекомендації Групи розробників фінансових заходів боротьби з легалізацією доходів (FATF) визначають необхідність використання ризик орієнтованого підходу в роботі фінансових установ. Враховуючи критерії оцінки ризиків сформовано три основні напрямки фінансового моніторингу: за географічною ознакою, клієнтом та продуктом [2].

В значній мірі ефективність побудови системи фінансового моніторингу визначається критеріями оцінки ризику саме клієнтів фінансових установ, оскільки вони є безпосередніми ініціаторами фінансових операцій. На сьогодні методики до оцінки ризиків легалізації доходів мають несистематизований характер, оскільки корегуються безпосередньо до окремої групи фінансових установ.

Дослідивши вимоги чинного законодавства України (ст. 9 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» [1]), дана можливість є визначеною лише для випадків проведення обов'язкового фінансового моніторингу, при цьому суб'єкт фінансового моніторингу має право витребувати, а клієнт зобов'язаний надати інформацію стосовно ідентифікації його особи, змісту діяльності та фінансового стану, необхідну для виконання таким суб'єктом вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації

(відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що значно звужує поле фінансового моніторингу. Виділення повідомлень про підозрілі операції в такому разі має базуватися на ризикоорієнтованому підході та передбачає виділення 3 рівнів ризиків, що будуть формувати відповідно 3 рівні ділової репутації ініціаторів та учасників фінансових операцій:

- бездоганної;
- оціночної (ризикової);
- сумнівної.

Для бездоганної ділової репутації фінансовий моніторинг повинен проводитися на рівні обов'язкового при перевищенні граничних сум фінансових операцій і на рівні внутрішнього фінансового моніторингу щорічно.

Оціночна або ризикова ділова репутація характерна для ініціаторів фінансових операцій щодо яких існує мотивована підозра легалізації доходів на основі узагальнених оцінок координатора національної системи фінансового моніторингу. Переоцінка ділової репутації даної групи клієнтів фінансових установ проводиться щоквартально або за потреби.

Сумнівна ділова репутація ініціаторів фінансових операцій характерна для осіб, що брали участь в легалізації доходів раніше або щодо яких сформовано узагальнені звіти координатором національної системи фінансового моніторингу за результатами обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу. Переоцінка ділової репутації даної групи клієнтів фінансових установ проводиться щомісячно або за потреби.

Періодичність оцінки ділової репутації ініціатора фінансової операції визначається в залежності від рівня ризику його участі в процесах легалізації, тому суб'єкти з сумнівною репутацією будуть оцінюватися найбільш часто (щомісячно), а суб'єкти з найменшим ризиком і бездоганною репутацією найменш часто (щорічно).

Важливими характеристиками ділової репутації ініціаторів фінансових операцій є рівень репутації їх засновників і інсайдерів, основних контрагентів та обслуговуючих фінансових установ, наявність та періодичність зв'язків з

офшорними зонами, а також інформація щодо порушень ініціатором фінансової та платіжної дисципліни з джерел Державної податкової служби, Державної митної служби, що надає можливість повністю оцінити наявність потенційних ризиків використання ініціатора фінансових операцій в процесі легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Фінансовому моніторингу мають підлягати фінансові операції з оціночним та високим рівнем ризику використання коштів у процесі легалізації доходів. Дана система оцінки ділової репутації клієнтів з урахуванням ступеня їх ризику та періодичності проведення переоцінок надає змогу координатору національної системи фінансового моніторингу проводити оцінку фінансових операцій в залежності від ступеня ризику їх ініціаторів, при цьому механізм періодичної переоцінки ділової операції сприяє поглибленню ідентифікації клієнта та накопичення інформації про його фінансово-господарську діяльність. За результатами переоцінки ризиків ділової репутації ініціаторів фінансових операцій координатор національної системи фінансового моніторингу надає узагальненні звіти про підозрілі фінансові операції до підрозділів фінансових розвідок у разі повторного отримання ризикової репутації при переоцінці щоквартально та первинного отримання сумнівної репутації при переоцінці щомісячно.

Література

1. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" // Відомості Верховної Ради України від 03.01.2003. – 2003, № 1, ст. 2.

2. Посібник з питань підходу, заснованого на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму // Веб-сторінка “The Financial Action Task Force (FATF)”. – www.fatf-gafi.org.

Куришко, О.О. Оцінка ділової репутації ініціатора фінансової операції в процесі проведення фінансового моніторингу [Текст] / О.О. Куришко // Наукові засади економічного зростання країни : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Тернопіль : Крок, 2012. - С. 145-148.